

Prietpraat brengt Nobelprijs niet dichterbij

Henriëtte Maassen van den Brink (MvdB) is somber gestemd over de kans dat de Nobelprijs voor economie binnenkort naar een Nederlander gaat (Maassen van den Brink, 2006). Voorlopig ziet zij nog geen opvolgers van Jan Tinbergen en Tjalling Koopmans, die in 1969, respectievelijk 1975, de prijs der prijzen in ontvangst mochten nemen. MvdB baseert haar sombere voorstelling op het gebrek aan interesse voor beleid onder de Nederlandse economen. Zij verwijst naar diverse Amerikaanse Nobelprijswinnaars die allemaal nauw betrokken waren bij beleidsadvisering aan het Witte Huis, of zich juist tegen het Witte Huis keren, zoals (potentiële prijswinnaar) Paul Krugman, die een kruistocht tegen Bush voert in *The New York Times*. In haar artikel neemt MvdB ook het neoklassieke paradigma onder vuur. Ze verwijst naar een recente survey onder Amerikaanse Ph.D. studenten van topuniversiteiten, waaruit blijkt dat maar 44 procent van de respondenten het sterk eens is met de stelling dat de neoklassieke theorie relevant is voor het oplossen van economische problemen. Verder onderschrijft slechts negen procent van hen de stelling dat economen het eens zijn over fundamentele vraagstukken. Hoewel MvdB geen expliciet advies geeft aan Nederlandse aspiranten voor de Prijs is haar boodschap duidelijk: doe meer aan beleidsrelevant onderzoek en verlaat de neoklassieke theorie. Als uitsmijter komt zij nog met een advies aan het nieuwe kabinet: streef naar excellent onderzoek en geef goede onderzoekers de vrijheid zich te ontplooiën in plaats van ze in een keurslijf van onderzoeksthema's te dwingen. Klopt de diagnose van MvdB? Hebben de Nederlandse economen te weinig oog voor beleid en schuwen zij de media? Is het neoklassieke model ongeschikt voor de analyse van beleidsvraagstukken? En kan het nieuwe kabinet wat met het advies van MvdB voor een nieuw wetenschapsbeleid? Kennelijk is het MvdB ontgaan dat diverse Nederlandse (top)economen regelmatig te vinden zijn in *ESB* of op de opiniepagina's van dag- en weekbladen. Verder zijn velen van hen direct of indirect betrokken bij het beleid van ministeries, provincies, gemeenten of politieke partijen. Ook in de vele adviesraden struikel je over economen. Kortom, aan bemoeienis van Nederlandse economen met het beleid geen gebrek. Belangrijker dan het feit dat MvdB de kranten niet bijhoudt is dat zij kennelijk niet weet dat de Nobelprijs wordt toegekend voor het leveren van een fundamentele bijdrage aan de wetenschap en niet voor betrokkenheid bij het beleid. Zo kreeg Tinbergen de prijs niet voor zijn beleidsadviezen maar voor de introductie van de econometrie.

Wat betreft de beleidsrelevantie van het neoklassieke model is het de vraag of je hiervoor te rade moet gaan bij Ph.D. studenten. Deze vraag dient beantwoord te worden door de afnemers van adviezen, zoals ministeries. Helaas laat MvdB ons hierover in het duister. Dat Ph.D. studenten twifelen aan het dominante paradigma in hun discipline is geen diskwalificatie van het model, maar getuigt juist van gezonde scepsis. Tenslotte trekt MvdB volkomen verkeerde conclusies uit haar gegevens. Immers, alle door haar opgesomde Amerikaanse prijswinnaars zijn aanhangers van juist dit model, hebben er fundamentele bijdragen aan geleverd en zijn juist daarvoor gelauwerd! Kennelijk is het een pre om tot de neoklassiekers te behoren om voor de Nobelprijs in aanmerking te komen (en om beleidsadviseur van het Witte Huis te worden)! Ook is het natuurlijk een zwakbetod van MvdB dat zij het neoklassieke model afwijst zonder er een alternatief voor aan te wijzen.

Ten slotte het beleidsadvies van MvdB aan het nieuwe kabinet. Geloof je werkelijk dat de Nederlandse politiek zo diep gezonken is dat er een kabinet zou kunnen komen dat middelmatig in plaats van excellent onderzoek in het vaandel zou dragen? Ook haar pleidooi dat goede onderzoekers de vrijheid moeten krijgen om zich te ontplooiën is een weinig schokkende openbaring. Deze boodschap is al zo oud als de wetenschap zelf en wordt iedere keer opnieuw verkondigd in de talloze nota's en programma's van NWO en soortgelijke instellingen. MvdB besluit haar betoog met de opmerking dat je niet als Nobelprijswinnaar geboren wordt, maar dat de omgeving er aan kan bijdragen dat je er een wordt. Ook hier slaat zij de plank gedeeltelijk mis. Je moet wel degelijk met de nodige talenten geboren zijn om Nobelprijswinnaar te worden. Echter, de omgeving moet de ontwikkeling van de potentiële laureaat niet in de weg staan. Helaas heeft het Nederlandse onderwijs- en wetenschapsbeleid van voortdurende bezuinigingen geleid tot gebrekkige carrièreperspectieven aan Nederlandse universiteiten en publieke onderzoeksinstituten. Het gevolg is dat steeds meer talent kiest voor een niet-wetenschappelijke carrière of het heil in het buitenland zoekt. Nobelprijswinnaar Koopmans en de ten onrechte niet gelauwerde Henri Theil gingen hen voor. Tot slot, hoe aantrekkelijk de Nobelprijs ook is, Nederland zal er echt niet onder lijden als Stockholm voorlopig niet belt. Zoals MvdB (met een *understatement*?) opmerkt, Nederlandse economen doen het internationaal redelijk.

LITERATUUR

Maassen van den Brink, H. (2006) Waar blijven onze Nobelprijswinnaars? *ESB*, 4491, 383.

HENK FOLMER

Henk Folmer is verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen en Wageningen Universiteit